

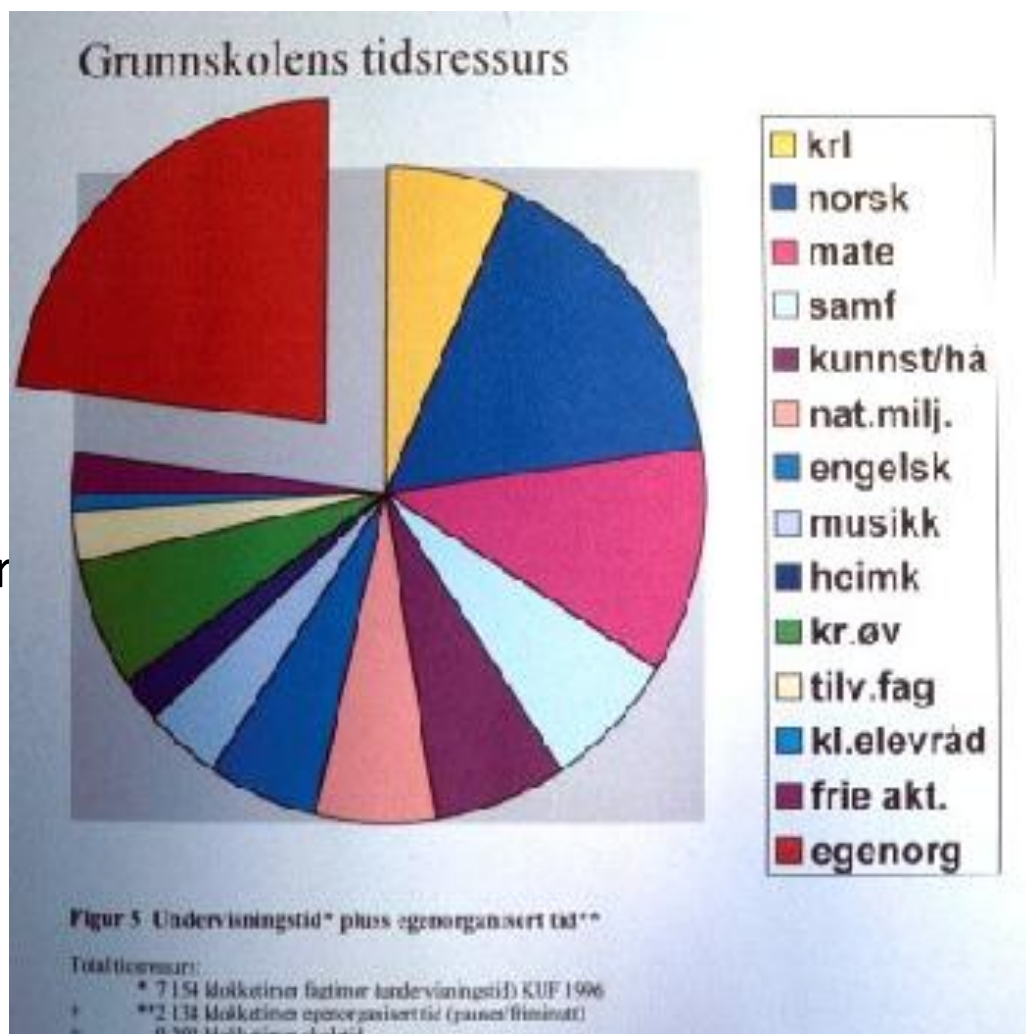
Skolens lærende uteområder

Fremtidens læringsarenaer:
Nasjonal konferanse, Bergen
24.-25. september 2014

Ingunn Fjørtoft
Høgskolen i Telemark
Fakultet for Estetiske fag, Folkekultur og lærerutdanning
Notodden

Hvorfor er skolens utearealer viktige?

- $\frac{1}{4}$ av oppholdstiden i grunnskolen består av egenorganisert tid. 10års skolegang = min. 2000 klokketimer
 - Pluss opphold i skolegården i forbindelse med org. læringsarbeid, SFO og før/etter skoletid
- Til sammen minst 3000 timer**
- Pedagogisk bruk av Uteområdene?

– Illustrasjon, Limstrand

Hvorfor er uteområdene viktige?

Gode uteområder:

- Innbyr til fysisk aktivitet

- **Et bidrag til bedre folkehelse:**

- økning i kroppsvekt, flere blir overvektige
- Sykdommer (diabetes 2, hjerte- karsykdommer, kreft, luftveissykdommer og psykiske lidelser)
- Inaktivitet – øker blant barn og unge (H-dir: Aktivitetshåndboka 2009)
- Starte gode vaner med fysisk aktivitet tidlig

Den beste forutsetning for at barn er i fysisk aktivitet er at de er UTE. (Jfr. Forskrift til Opplæringsloven § 1-1a. *Rett til fysisk aktivitet*)

- Aktivitet gir mindre mobbing og konflikter
- Utvikling av motoriske ferdigheter og utholdenhet
- Uteområdet som pedagogisk rom
- Sosial tilpasning –tilhørighet til sted
- Estetisk dimensjon og skapende virksomhet

**HVORDAN SER SKOLEGÅRDER
VANLIGVIS UT?**

UTELEK: mulighetene avspeiler leken

Lekeplasser
mangler muligheter
(Hart 1982)
Barn vil ha
utfordringer
(Frost 1995, Francis
1996)

Uterommet/Skolegården

Arealstørrelse?

Ingen offentlige krav

- Foreslått minimumskrav: 50m² per elev

Utforming?

Ingen offentlige krav

• Foreslåtte innholdskrav:

- Gi rom for utøvelse av allsidig fysisk aktivitet
- Gi rom for ulike typer sosial aktivitet
- Gi trygghet og være trivselsskapende
- Gi muligheter for endringer av det fysiske miljøet
- Gi rom for tilegnelse av ny kunnskap og virkelighetsnær læring
- Gi rom for spenning og uforutsigbarhet og skape lokal identitet

(Thorén 2003)

• "Skoleanlegget må legges til rette både for organisert læringsarbeid og for egenorganiserte aktiviteter i pauser i løpet av skoledagen og på fritiden" (Handlingsplanen for fysisk aktivitet)

Myndighetenes krav

- Nasjonale og globale anbefalinger for fysisk aktivitet for barn og unge:
 - Minimum 90 minutter med moderat til høy fysisk aktivitet daglig
- Forskriften til Opplæringsloven § 1-1a om *rett til fysisk aktivitet*
 - 2 timer pr.uke på mellomtrinnet

Skolens læreplan: LK-06

- Kroppsøving (1-4)
- ***Aktivitet i ulike bevegelsesmiljøer***
- Naturfag (1-2)
- ***gjennomføre aktiviteter i nærområdet for å lære om naturen og samtale om hvorfor dette er viktig***
- ***Flere fag kan praktiseres ute for å gi teoretiske perspektiver en virkelighetsnær forståelse (matematikk, norsk, engelsk, grunnleggende ferdigheter)***

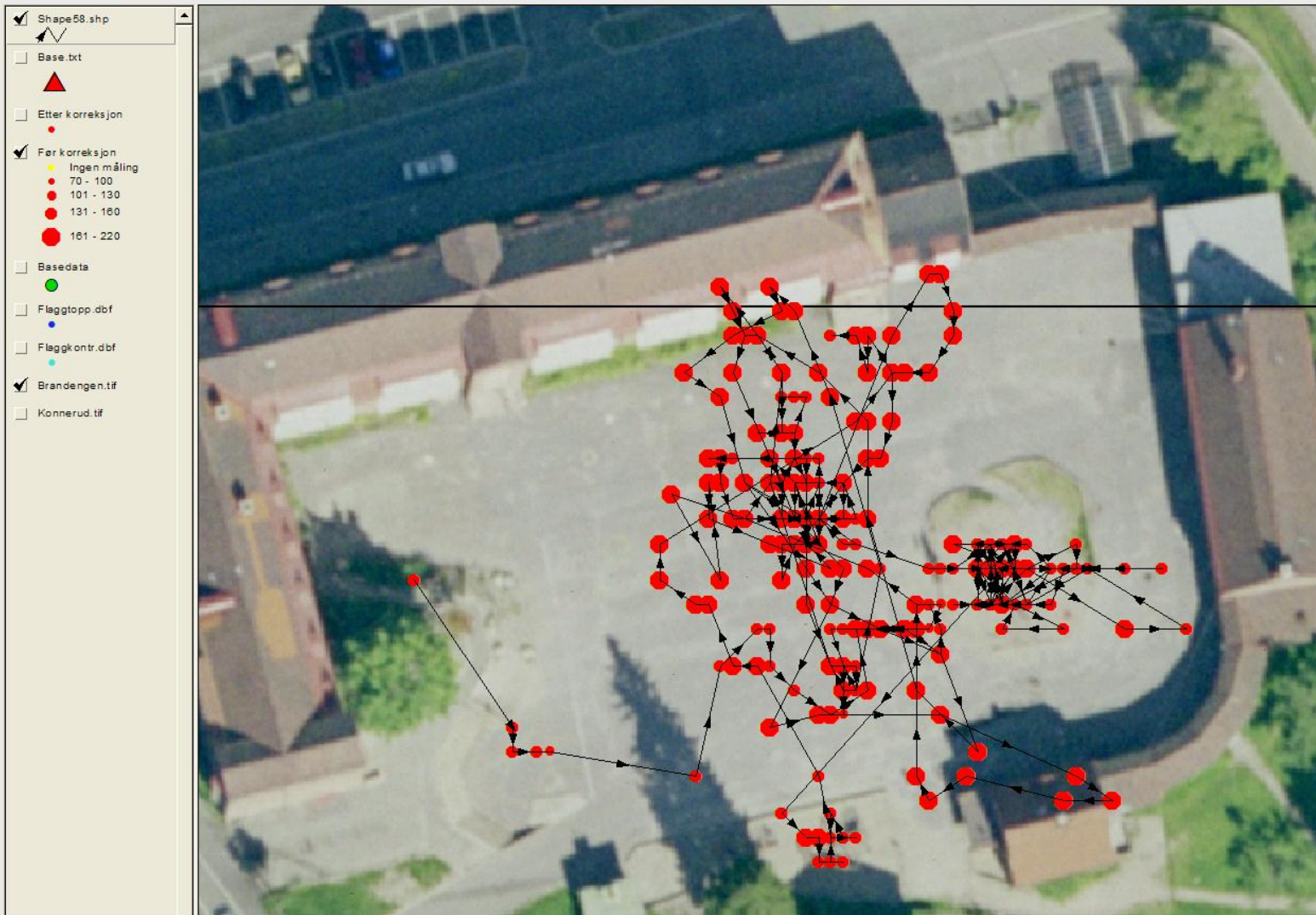
Forskning viser:

- Skolens utearealer har betydning for fysisk aktivitet, stimulerende utemiljø bedrer motorisk utvikling (Fjørtoft 2000, Limstrand 2005, Mjaavatn og Gundersen 2005)
- Asfaltplasser gir høy aktivitet med muligheter for løping, hoppe tau, men domineres av ballspill og guttedominerte aktiviteter (Fjørtoft, Kristoffersen, Sageie 2009)
- 6-åringene er aktive på alle arenaer (Fjørtoft, Kristoffersen, Sageie 2009)
- Jungel eller asfalt: Ja takk – begge deler! (Schmidt 2004)
- Tilrettelegging i skolegården (merking, paradis, materiell) gir økt aktivitet og mindre konflikter (Stratton 2000, Stratton & Mullan 2005)
- Ungdom bruker lite de fasilitetene som skoleanlegg tilbyr. Elevene er lite fysisk aktive i friminuttene (Limstrand og Rehner 2007, Fjørtoft, Löfman, Halvorsen Thorén 2010)
- Elever i ungdomsskolen er mer fysisk aktive i Uteskolen enn i en skoledag med dobbelttime kroppsøving (Grønningsæter m. fl. 2008, Mygind 2009)

Hvor aktive er 6-åringene i skolegården?

- Studie av 1. klassinger ved to skoler i Drammen
- Anbefalinger:
Min. 60 min
moderat til høy
fysisk aktivitet
hver dag

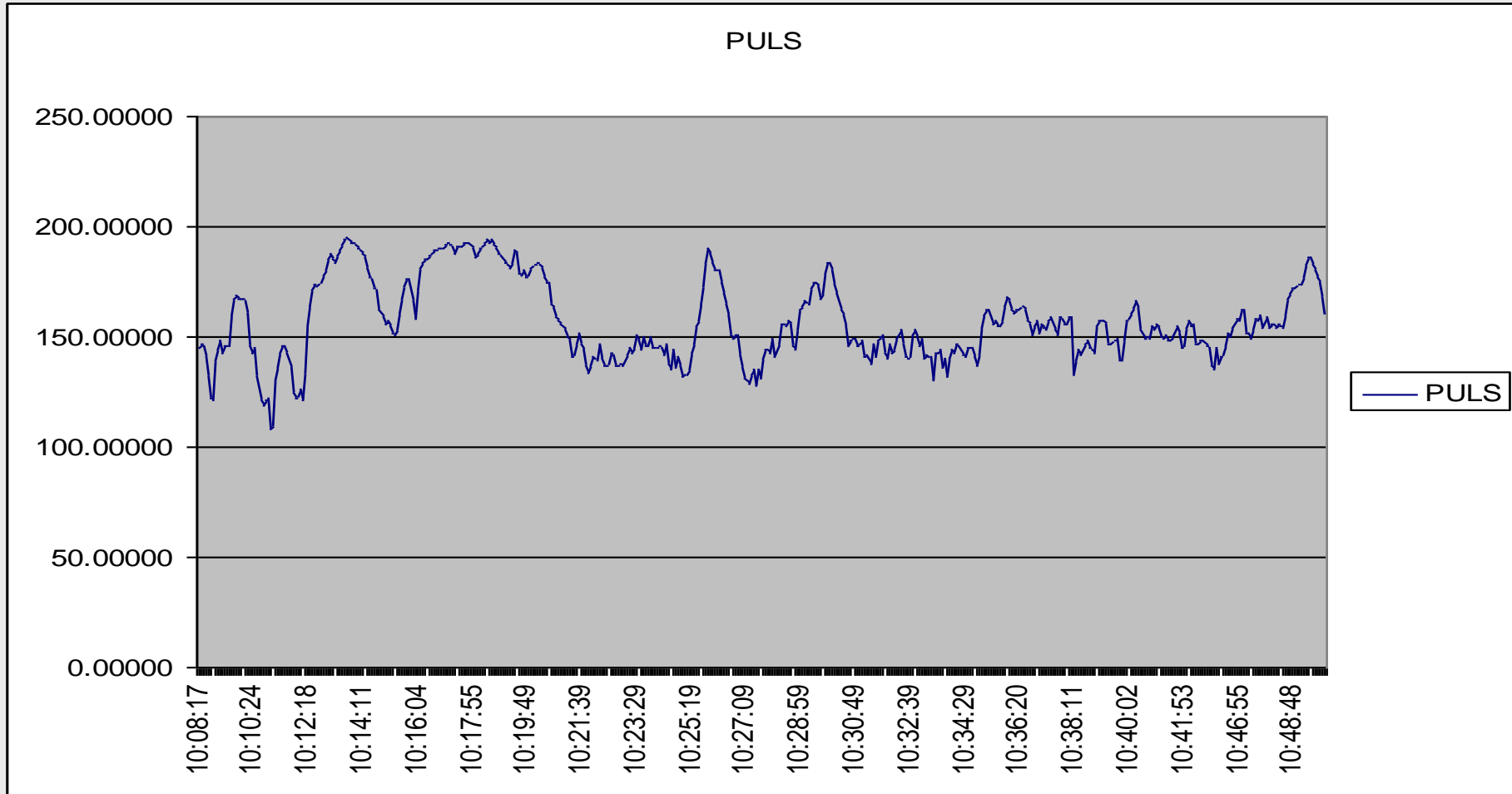

Jente 6 år

(Fjørtoft, Kristoffersen, Sageie 2009)

Gj. Sn. HF= 157

Jente 6 år

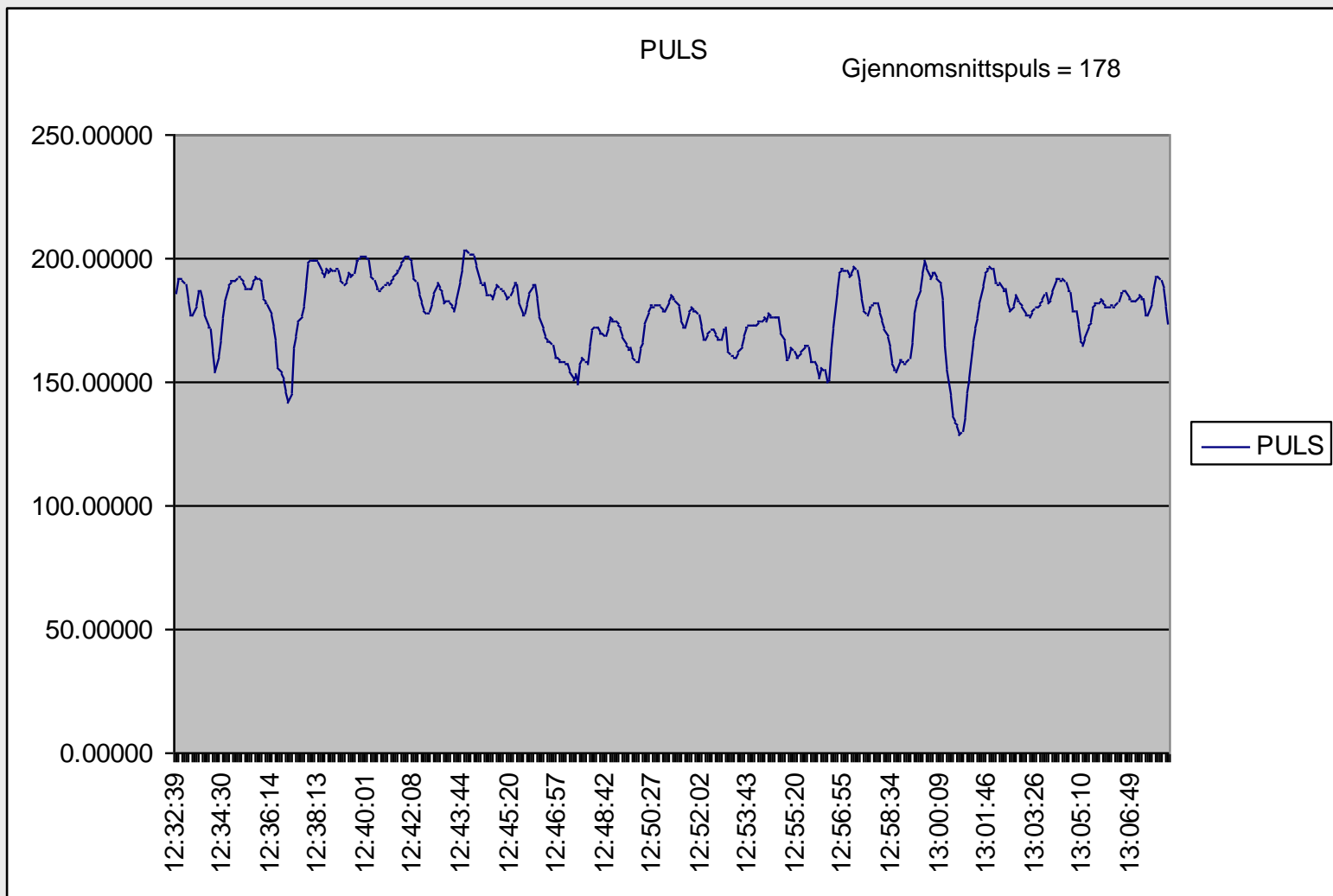
(Fjørtoft, Kristoffersen, Sageie 2009)

- Shape82.shp
- Base.txt
- Etter korreksjon
- Før korreksjon
 - Ingen måling
 - 70 - 100
 - 101 - 130
 - 131 - 160
 - 161 - 220
- Basedata
- Flaggtopp.dbf
- Flaggkontr.dbf
- Brandengen.tif
- Konnerud.tif

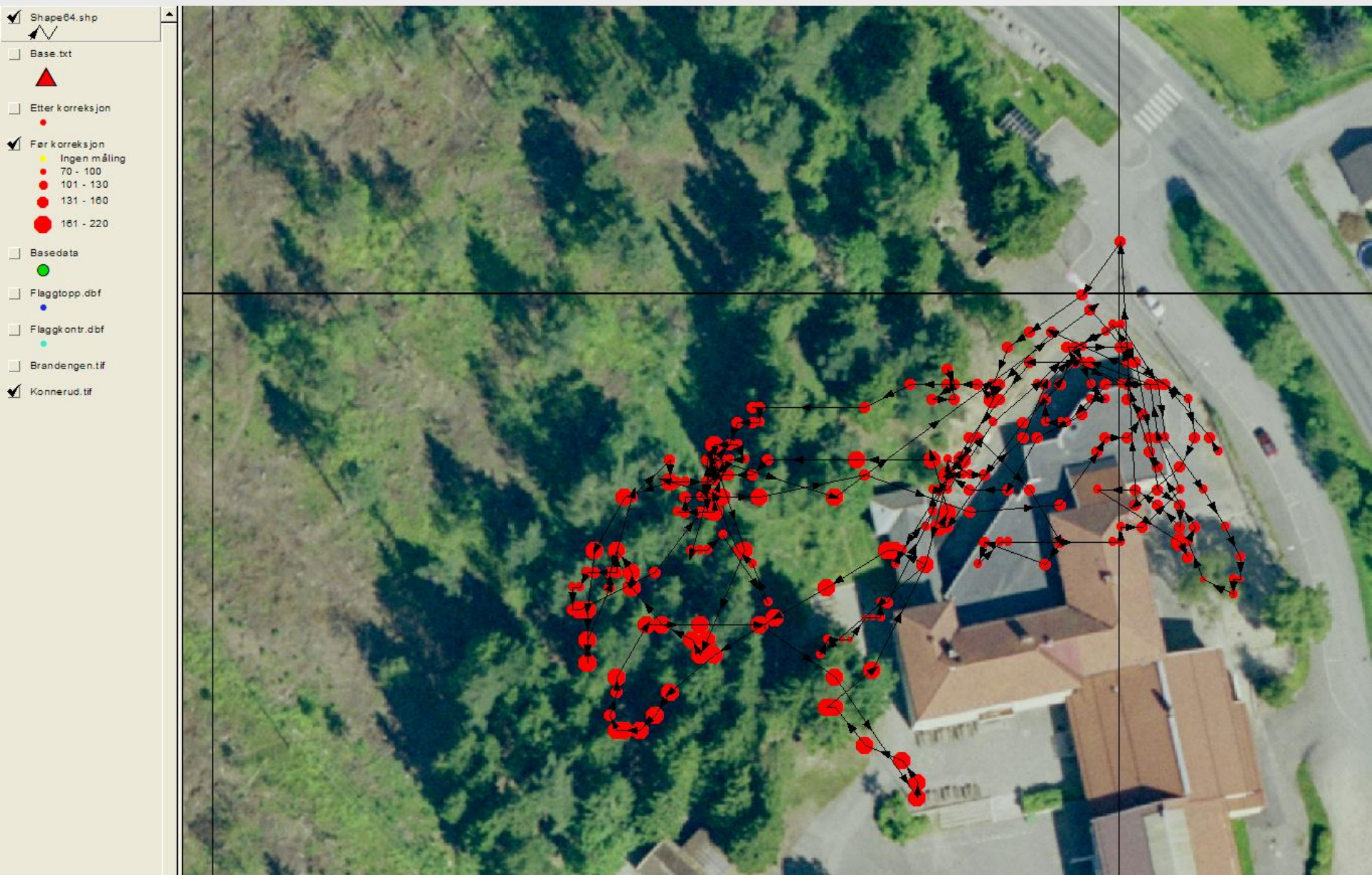
Gutt 6 år

(Fjørtoft, Kristoffersen, Sageie 2009)

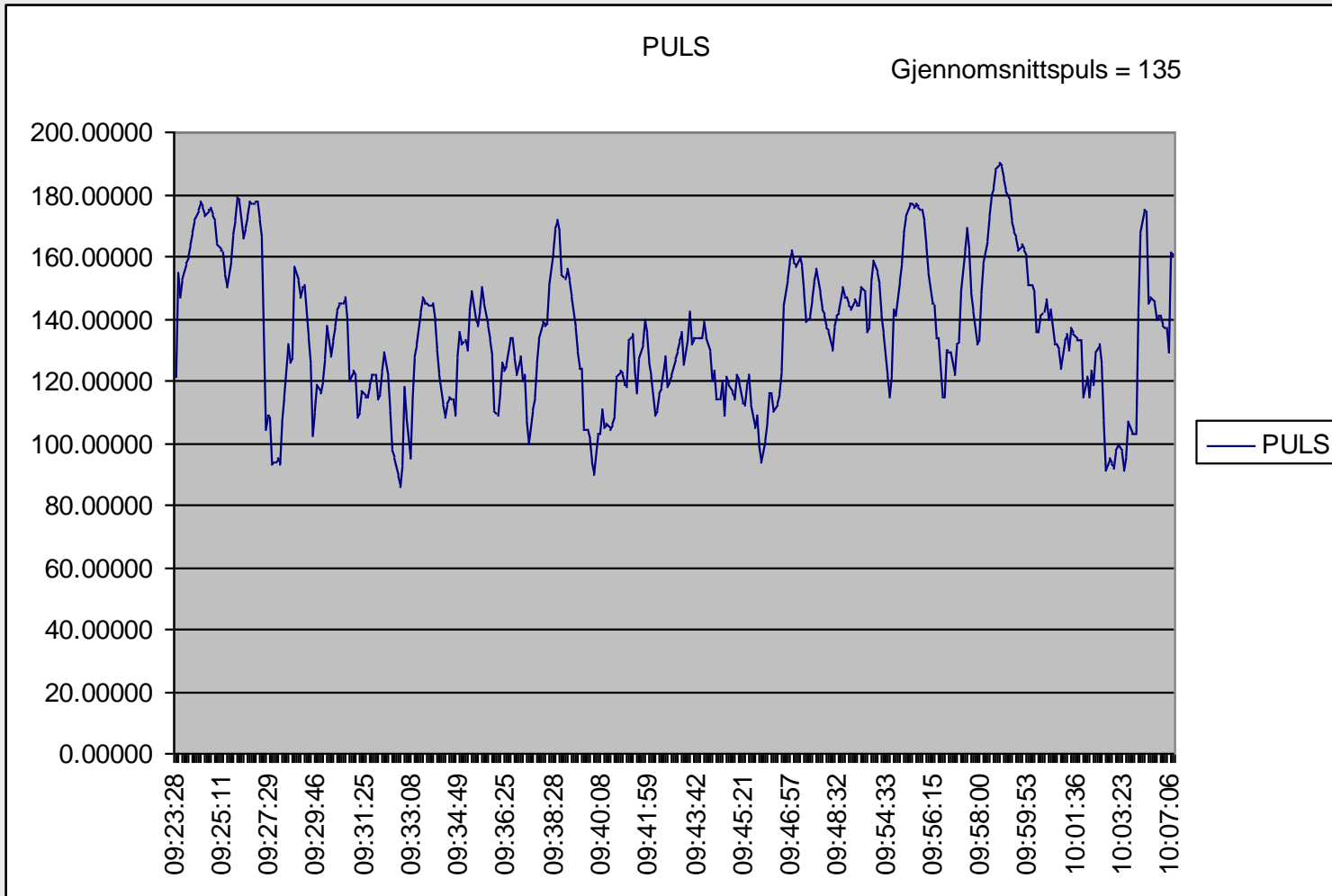
Gutt 6 år

(Fjørtoft, Kristoffersen, Sageie 2010)

Jente 6 år

(Fjørtoft, Kristoffersen, Sageie 2009)

Jente 6 år

(Fjørtoft, Kristoffersen, Sageie 2009)

Aktivitet i skolegården

- 6-åringer var moderat til høyt aktive på begge skolegårder
- Skolegårdens areal spiller liten rolle når små grupper er ute samtidig
- Asfaltområder brukes av gutter som sparker fotball
- Flere aktiviteter foregår på naturlekeplassen

Fysisk aktivitet på mellomtrinnet

Oversiktskart over skolens uteområder

	N
	Situasjonskart
	26.08.2009
	Målestokk 1:1000
Notodden kommune	

Variert aktivitetstiljø:

- Elevene på mellomtrinnet var aktive både i organisert og uorganisert aktivitet hvor ulike deler av skolens uteområder ble brukt : Skog og flerbruksanlegg

Aktivitetsskila på ulike områder relatert til FA

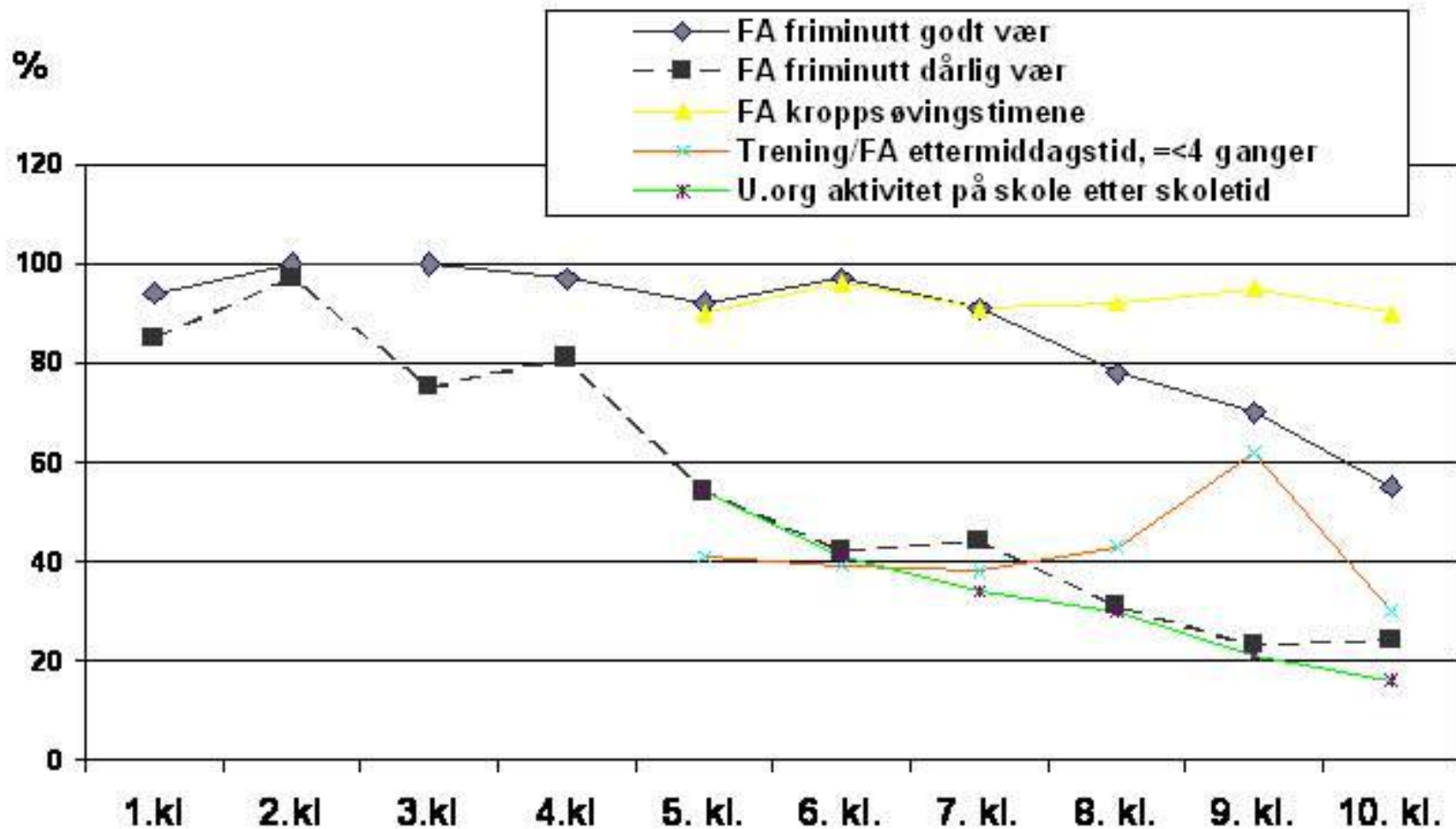

Fig. Ulike former for fysisk aktivitet (FA) relatert til skoletrinn. N=863. (Limstrand 2005)

Skolegården er ikke for ungdom

- 3 av 4 opplever skolegården som kjedelig og utrivelig
- Tilretteleggingen er primært gjort for 6-åringene (eks. sandkasser, husker og sklier)
- Ballbanene/skateboard-rampen er det eneste som er tilpasset ungdom?

Ungdom er misfornøyd med skolegården

- Jentene er mer misfornøyd med skolegården
- Guttene ønsker mer av det de allerede har (eks. fotball)
- Jentene er opptatt av det sosiale,
- Gutter er opptatt av konkurranse

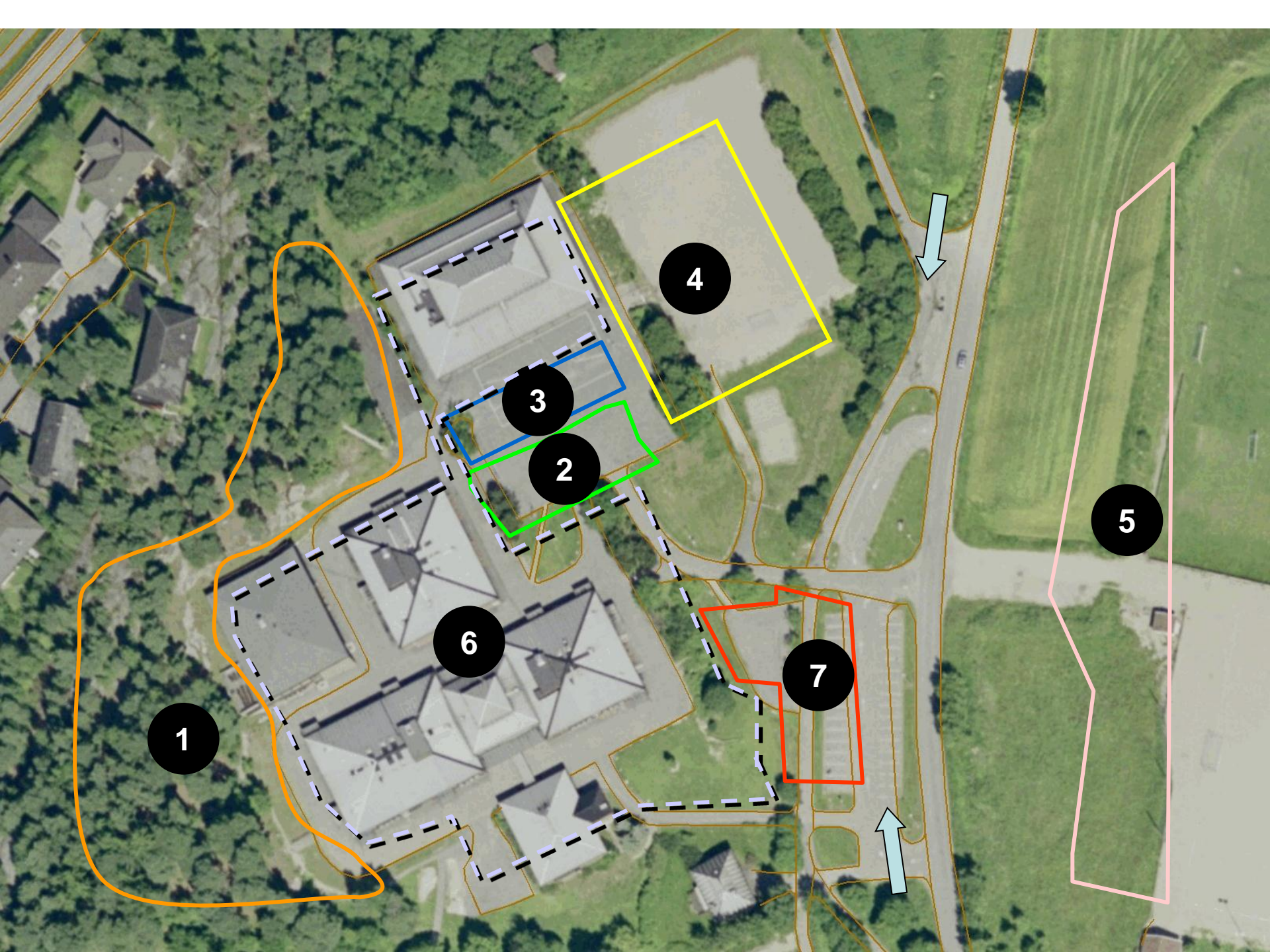

(Limstrand 2005)

Hva med ungdomsgruppa?

- Studie av 9. klassinger ved to skoler (1-10 skoler) i Fredrikstad
- Hypotese:
 - Variert utemiljø vil motivere til mer fysisk aktivitet i friminuttene (storefri)
- Metode:
 - GPS, Hjerterefrekvens

1

6

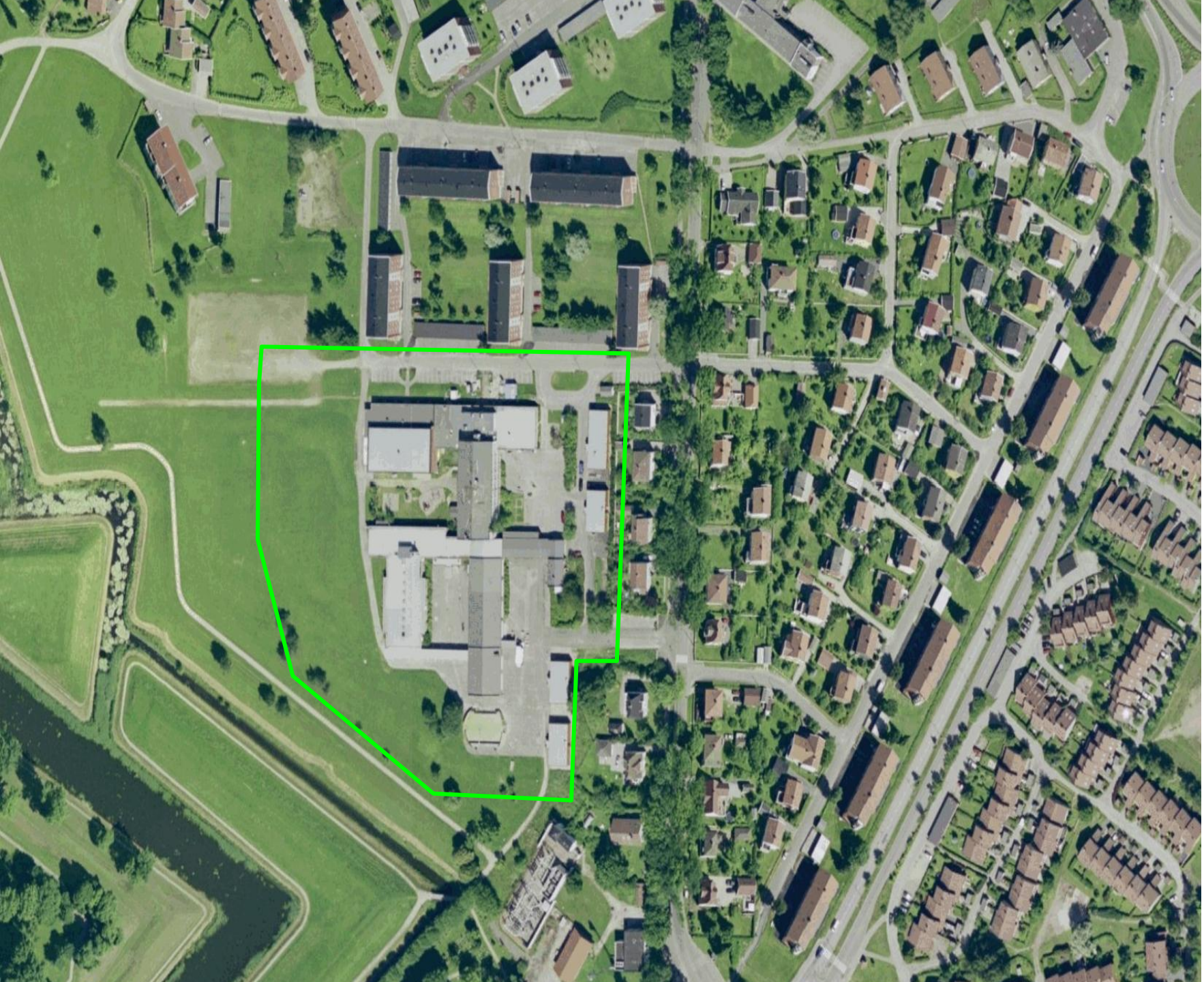
2

3

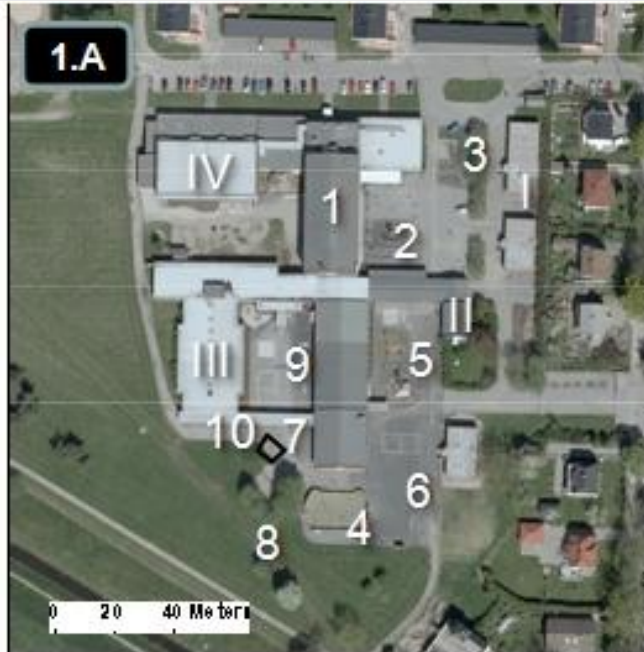
4

7

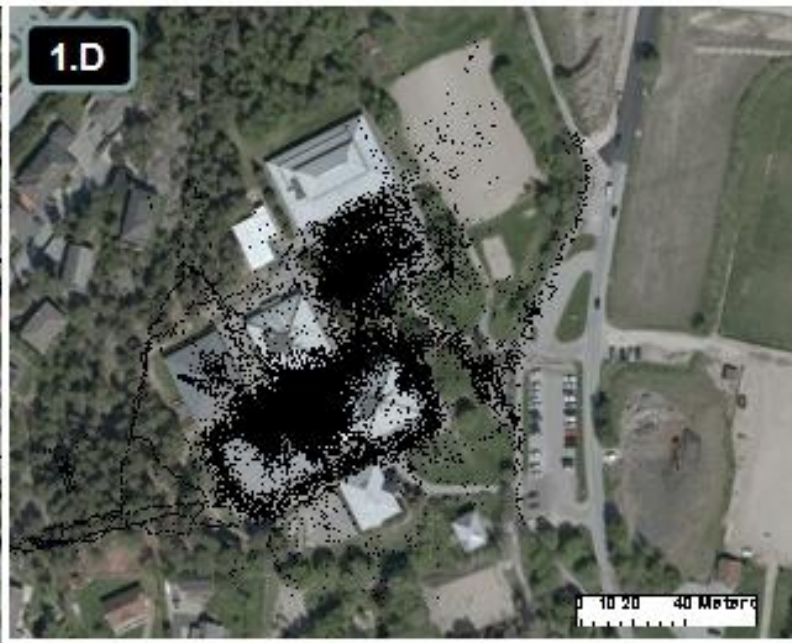
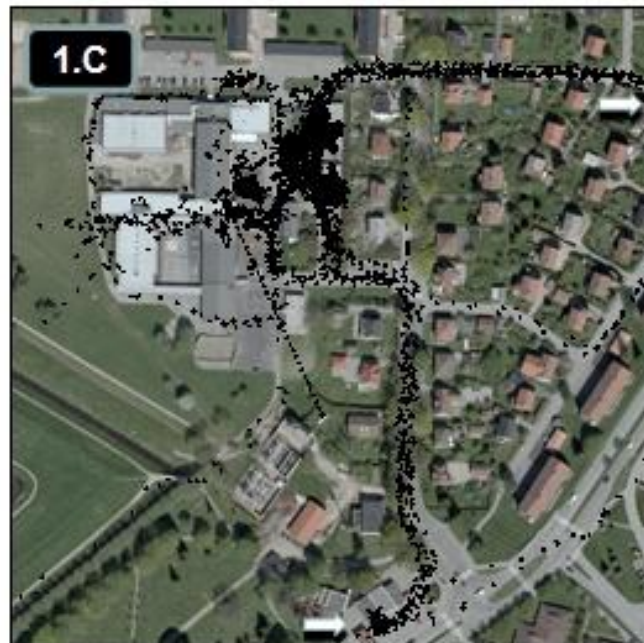
5

Skolegårdenes muligheter og bruk

Muligheter

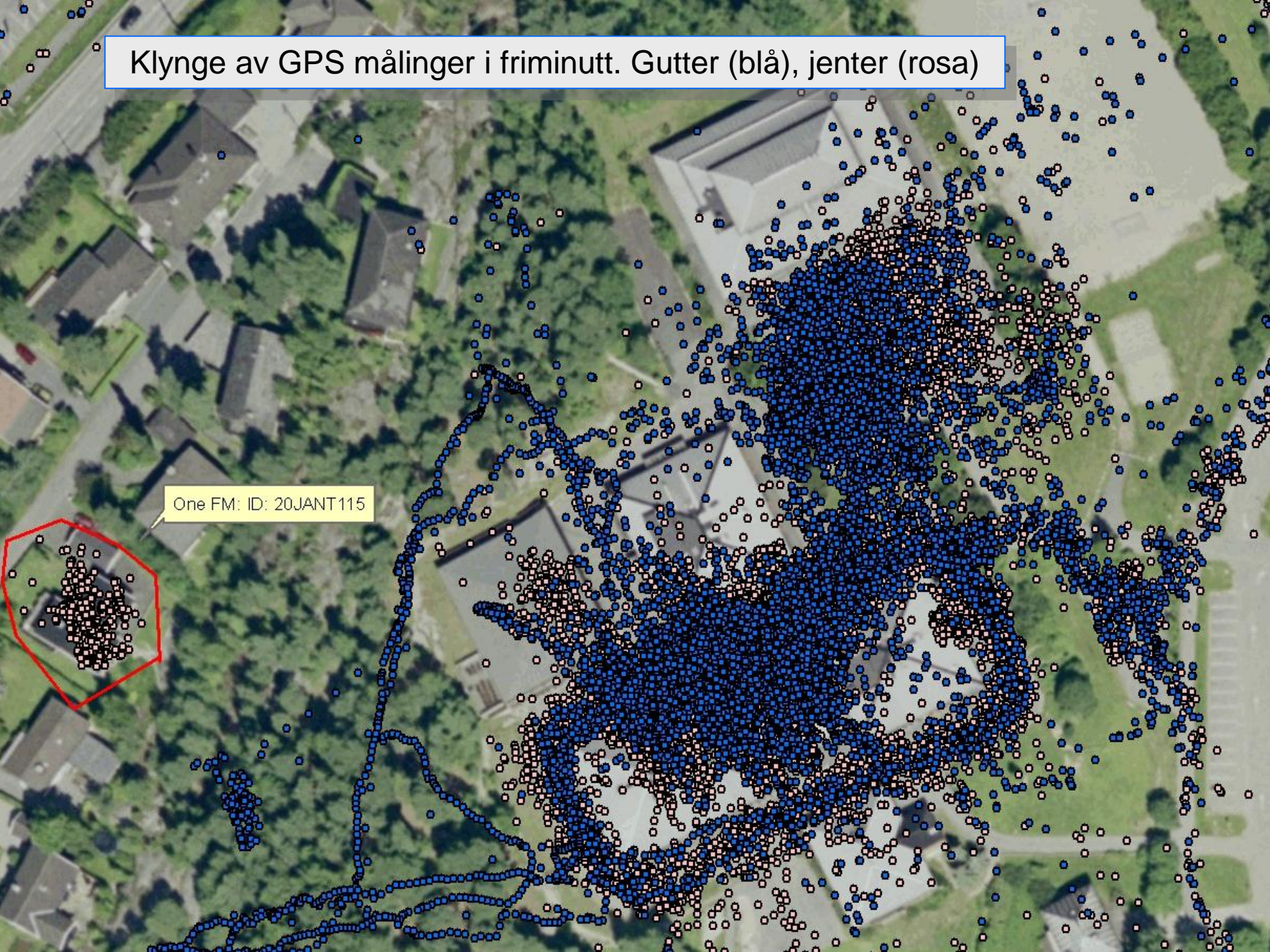

Bruk

(Fjørtoft, Löfman, Halvorsen-Thorèn 2010)

Klynge av GPS målinger i friminutt. Gutter (blå), jenter (rosa)

One FM: ID: 20JANT115

Heart rate modelled by ordinary kriging of observations at schoolyard area
(Fjørtoft, Löfman, Halvorsen-Thorèn 2010)

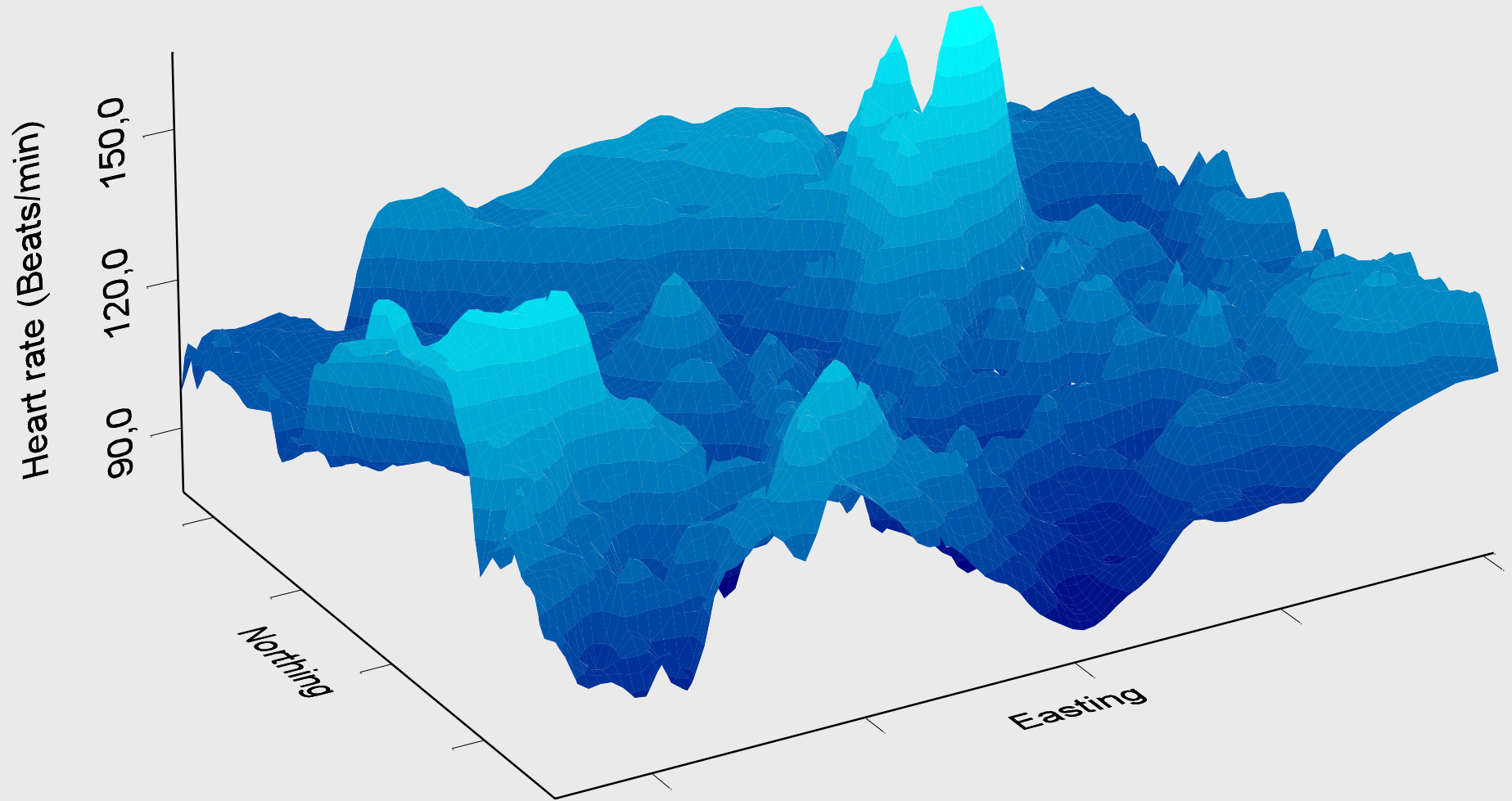

Figure 2. Average heart rate (HR) for the school yard, 10 metre grid. Four HR intervals: up to 120 (green), 121-140 (yellow), 141-160 (orange), over 160 (red). The red line is the "boundary" of the school yard. The dark dots show the observations

Konklusjon

- Generelt lavt aktivitetsnivå ($HF < 120$) blant 9-klassinger ved begge skolene
- Positive korrelater til fysisk aktivitet i skolegården:
 - Spasere rundt skolebygningen
 - Gå eller løpe til kiosken
 - Målområder for ballspill
- Friminuttstid synes å være for kort til å sette i gang aktivitet særlig når friminuttet var < 30 minutter inkludert lunsj

Hva er "det gode skoleanlegg"

Hva vil elevene ha?

- Mer **GRØNT** i skolegårdene
- Jungel eller asfalt:
 - Ja takk – begge deler!
- Innhold er viktig
 - Dette må tilpasses klassetrinn:
 - småskole – mellomtrinn- ungdomstrinn
- Tilpasses alder og kjønn

Nødvendige tiltak:

- Variert landskap i skolens uteområder: kupert terreng med naturelementer
- Mer grønnstruktur i skolens uteområder: mer og variert vegetasjon
- Aktivitetsområder tilrettelagt etter alder og kjønn
- Tilstrekkelig areal pr. elev
- Tilgang på utstyr og materiell i skolens midttime /storefri
- Flerfunksjonell sambruk av ulike aktivitetsarenaer
- Avgrenset ballaktivitet til mindre områder
- Universell tilrettelegging der tilbudene imøtekommer ulike aldersgrupper, kjønn og funksjonsnivå

Mer å å gjøre i skolegården

Areal : 16544m²

ca 72 m² pr. elev.

Samlet areal for skolegård og disponibelt areal : 34135m², ca 148 m² pr. elev.

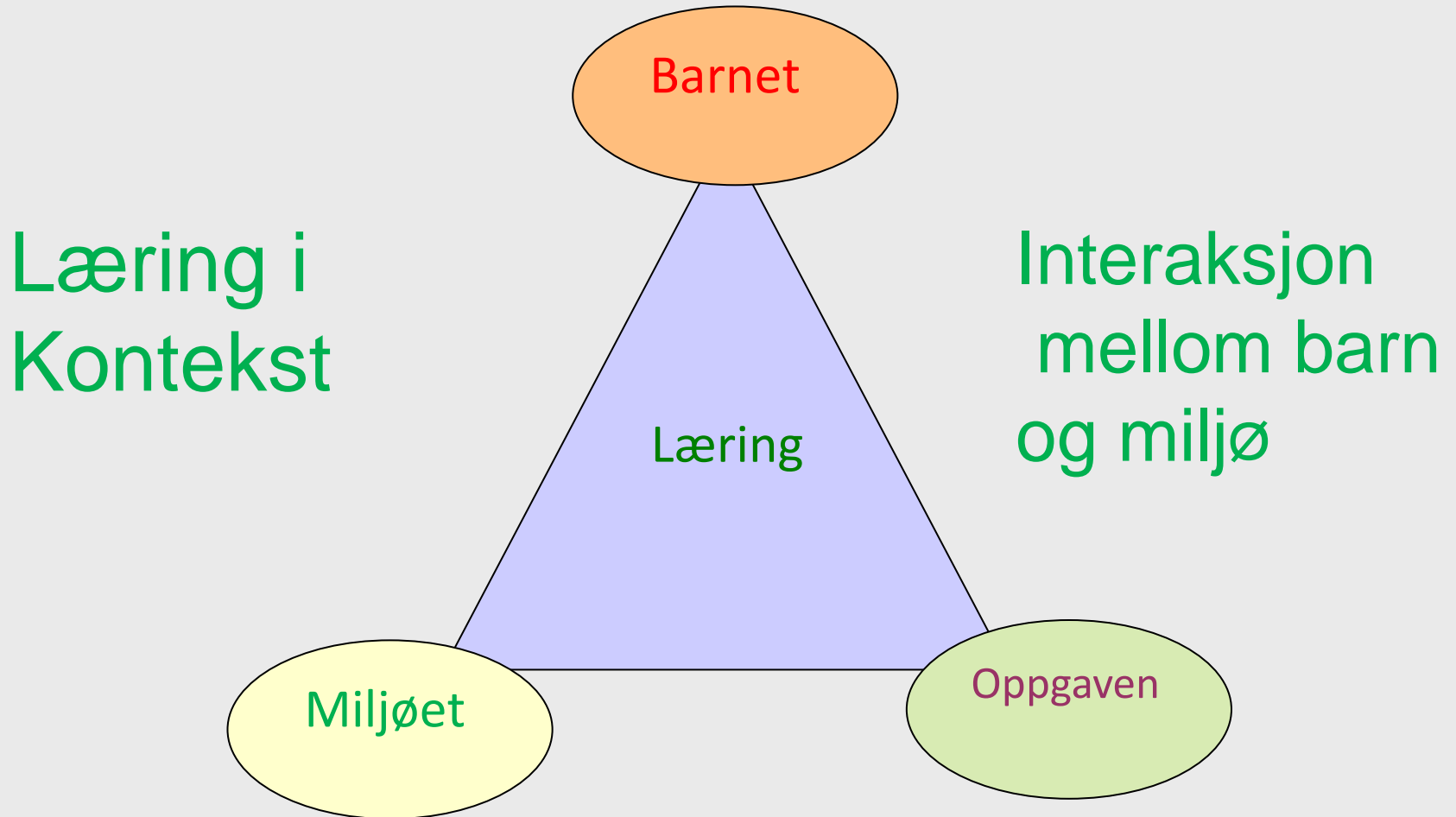

Naturlige klatrestativ

Grønn skygge

Interaksjon med miljøet

uttas hus. ☺!!!!!!

IKK KOMM!!!!!!

Klasserommet utenfor

(Foto: Arne N. Jordet)

Autentisk læring i kontekst med miljøet

Det utvidete
klasserom

* Uterommet som læringsrom

* Steder å være

Varierte miljø:

* Variasjon i uteplasser

* Grønne områder

* Ulike biotoper

* Autentisk læring

* Nødvendig for å etterkomme læreplanens kompetansekrav

* Undervisning i alle fag - omgivelsene kan forsterke læringen

* Oppsummering

- * Barn trenger større utfordringer
- * Barn har stort aktivitetsbehov
- * Barn har stort potensiale for læring
- * Trenger flere muligheter og utfordringer
 - * ønsker mer tid til fysisk aktivitet
 - * ønsker seg varierte og utfordrende leke- og læringsmuligheter
- * Uterommet er skolens største pedagogiske rom med mange muligheter!

Takk for
din deltagelse!

Referanser

- Fjørtoft, I. (2000a). Landscape as Playscape. Learning effects from playing in a natural environment on motor development in children. Doctoral dissertation. Norwegian University of Sport and Physical Education, Oslo.
- Fjørtoft, I. & Larsen, R. (2005). Høy puls i Uteskolen! En piltstudie av elever i 1.- 4. klasse i Uteaktiviteter. *Forskning i Friluft - 2005*. Friluftstrådernes fellesorganisasjon, Oslo
- Fjørtoft, I., Kristoffersen, B. og Sageie, J. Children in Schoolyards: Tracking Movement Patterns and Physical Activity using Global Positioning System and Heart Rate Monitoring. *Landscape and Urban Planning*. 2009, 93, 210-217
- Fjørtoft, I., Löfman, O., Halvorsen-Thorén, K. How the environment affords physical activity. Mapping and tracking physical activity in schoolyards. *Scandinavian Journal of Public Health*, 2010, 38 (Suppl 5): 28-37
- Gibson, J. (1979). *The Ecological Approach to Visual Perception*. Houghton Mifflin Company, Boston.
- Grønningsæter, I., Hallås, O., Kristiansen, T., & Nævdal, F. (2007). Fysisk aktivitet hos 11-12-åringer i skulen. *Tidsskrift for den Norske Legeforening*, 22, 2007: 2977-9.
- Limstrand T. (2005). Bingenes herre. Rn undersøkelse om fysisk aktivitet blant barn og ungdom i Fauske. Rapport. Nordland Fylkes kommune og Høgskolen i Bodø.
- Halvorsen Thorén, K. (2003). Skolens utearealer – om behovet for arealnormer og virkemidler. Sosial- og helsedirektoratet, Rapport IS-1130, 11/2003.
- Mjaavatn, P. E. & Skisland, J.-O. (2004). Fysisk aktivitet i skolehverdagen. Sosial og helsedirektoratet. Rapport IS-1156, 2/2004.
- Mjaavatn, P.E. og Fjørtoft, I 2008. Betydningen av fysisk aktivitet i oppveksten. Program for Foreldreveiledning. Helsedirektoratet og Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, Oslo.
- Mygind, E. 2007. A comparison between children's physical activity levels at school and learning in an outdoor environment. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. 2007 ; Vol. 7, No. 2, p. 161-176